

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Az Országos Erdészeti Egyesület.

Szerkesztő :

Dr. Bedő Albert.

Megjelenik minden hónap 28.-án.

Harminczhetedik évf.

III. füzet.

1898. márczius hónap.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti Egyesület oly alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak, 3 frt kedvezményes árért járathatják.

— Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapestben, Lipótváros, Alkotmány-utca, 10. szám. II. emelet. —

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek.

A községi erdősítésekhez szükséges csemetekertekről.

Irta: Péch Kálmán m. kir. központi főerdész.

Az «Erdészeti Lapok» 1893. évfolyamának 757. és következő oldalain megjelent cikkemben azt a nézetemet fejeztem ki, hogy a községek, közbirtokosságok stb. erdein, egyáltalában a kisebb erdőbirtokokon az erdősítések terén mutatkozó — s az egész országot tekintve egészében tetemes — hátramaradások rövidebb idő alatt csak úgy pótolhatók, ha maguk a kisbirtokosok szintén hozzálátnak a szükséges ültetőanyag előállításához, vagyis maguk is telepítenek és tartanak fenn csemetekerteket. Azt is igyekeztem kimutatni, hogy a kisterületű saját csemetekertek a kisbirtokosok szempontjából jobban megfelelnek czéljuknak, mint a nagyobb, közös csemetekertek.

És végül az ily apró csemetekerteknél elérhető siker fokozása érdekében ajánlottam az úgynevezett «helyi erdei

alapok» létesítését, milyeneket Bars vármegyében — Jákó Jenő szaktársunk javaslatára — a közigazgatási bizottság létesített s mely alapok gyakorlati hasznáról külső szolgálatom alatt volt alkalmam meggyőződni.

Czikkem megírásánál, megvallom őszintén, főkép az a cél vezérelt, hogy a szakunk terén örökké időszerű és fontos erdősítés kérdésének egyikét, a kisbirtokok erdősítéseit szóba hozva, a helyszínén működő szaktársaink nem fognak késni, hogy gyakorlati tapasztalataikat megismertetve a felvetett kérdés tisztázásában hathatósan részt vegyenek.

Azt hittem ugyanis, hogy ha valami, úgy az erdősítés kérdése fogja szólásra birni erdőkezelő szaktársaink nagyrészét!

Az «Erdészeti Lapok» olvasói tudni fogják, hogy ezt a célomat nem értem el s hogy reménységemben alaposan csalódtam.

A felvetett kérdéshez — czikkem megjelenésétől számított négy év alatt — a helyszínén működő erdészek közül mindössze csak egy szaktársam, Márton Sándor szólott hozzá; de talán még ő sem fogott volna tollat a kezébe, ha előzőleg meg nem jelenik Arató Gyula szaktársamnak idevonatkozó cikke, melyet főképen azért irt meg, hogy a cikkemben felvetett, szerinte «jó» eszme feledségbe ne menjen s hogy szaktársainkat ő is arra serkentse, hogy ne sajnálják a fáradságot, hanem írják össze és közölgék kint az életben bőségesen gyűjtött és a teendők megállapításához nélkülözhetetlen tapasztalataikat.

Az erdősítések kérdésénél fontosabbat az erdőgazdaság körében alig találhatunk; az erdők felújításával összekötött és megbeszélés tárgyává tett nehézségek, bajok megvitatásánál tehát nem elégedhetünk meg három szakember

véleményével; a kérdést eddig kimerítettnek még annál kevésbé tekinthetjük, mert hogy helyes következtetésekhez jussunk, előbb a legkülönbözőbb helyi viszonyokat kell alaposan ismernünk; nagyon is szükségünk van tehát arra, hogy szaktársaink a legkülönbözőbb vidékeken és a legkülönbözőbb viszonyok között szerzett tapasztalataikat a nyilvánosság elé hozzák.

Hogy tehát az alvófélben levő kérdést újból szőnyegre hozzam s annak mennél behatóbb megvitatására újabban is okot adjak: bátor vagyok Arató Gyula és Márton Sándor szaktársaimnak «a községi erdősitésekhez szükséges csemetekertekről» irt s az «Erdészeti Lapok» 1894.-i év folyamának 435. és többi, illetőleg 793. és többi oldalain megjelent cikkeikben foglaltakat érintve, a kérdéssel ismételtlen foglalkozni, azzal a hő óhajtással, vajha újabb soraim írásra serkentenének mennél többet azok közül a szaktársaim közül, a kiknek nap-nap mellett alkalmuk van a kisbirtokosokat erdősitéseik végrehajtásánál irányítani, vezetni s jó tanácsaikkal támogatni.

Márton Sándor szaktársam idézett cikkében ismerteti azokat a nehézségeket, a mikkel a kis terjedelmű csemetekertek telepítésénél a gyakorlatban találkozott.

Kétségtelen, hogy e téren nagy nehézségeket kell leküzdenünk, de ebből még nem következik az, hogy hagyjunk fel teljesen az apró csemetekertek telepítését célzó kísérleteinkkel. Maga Márton Sándor szaktársam is azt mondja, hogy az első kedvezőtlen kísérlet után «négy-öt év múlva már három birtokos önkénynt ajánlkózott s még egynehány tervezte, hogy következő évben telepít kertet.»

Mit bizonyít ez? Azt, hogy a kis csemetekertek telepítésével az első kísérletek sikertelensége után hagyjunk

fel teljesen, mert az erre fordított fáradság kárba vész; — vagy pedig azt, hogy ne csüggedjünk, hanem következetesen tartsunk ki a megkezdett úton, mert az előbb-utóbb célhoz vezet?

Én azt gondolom, hogy ez utóbbit, mert nem hiszem, hogy az erdőbirtokosoknak eszükbe jutott volna csemetekertet telepíteni, ha Márton Sándor buzgón s következetesen, minden kínálkozó alkalmat nem használt volna fel arra, hogy őket a csemetekertek telepítésére nógassa!

Hogy az erdőrendezési munkálatok nagyban hátráltatják az erdészt az erdőfelujítással kapcsolatos feladatainak teljesítésében, az mindenki előtt ismeretes; a kezelő erdőtiszt addig, míg erdőrendezési munkálatok is nyomják vállát, kevesebbet foglalkozhatik a csemetekertekkel, mint különben, de hogy — főképen a járási erdőőrökre támaszkodva — eredményt e téren ne tudna felmutatni mindaddig, míg az erdőrendezési munkálatokat be nem fejezte: ennek ellene szól a Bars, Árva, Trencsén, Udvarhely, Háromszék vármegyei tapasztalat, a hol az erdőrendezési munkálatokkal nagyon elfoglalt erdőtisztek mégis elérték azt, hogy kezdeményezésükre és a járási erdőőrök vezetése mellett az erdőbirtokosok közül mindig többen és többen telepítettek csemetekerteket és mindig jobban és jobban elégitették ki ezekből facsemete-szükségleteiket.

Nem mondom, hogy közös csemetekertekkel nem lehet eredményt elérni, de az a meggyőződés, hogy ilyenek létesítésénél egészen más természetű, de sokkal nagyobb nehézséggel találkozunk, mint az apró csemetekerteknél, azzal t. i., hogy a közös csemetekertek fenntartásához való pénzbeli hozzájárulás igen nehezen hajtható be a községeken, volt úrbéreseken.

Sminthogy biztosak lehetünk arról, hogy egyes birtoko-

sokon a reájuk kivetett járulék be nem hajtható, előrelátásból és a cél érdekében kénytelenek vagyunk a csemetekerti költségeket előzetesen úgy kiszámítani és megállapítani, hogy a csemetekerti munkálatok közben, még egyes járulékok behajthatatlansága esetén se fogyjunk ki a pénzből; vagyis a tényleges szükségletnél mindig nagyobb költséget vagyunk kénytelenek megállapítani és az erdőbirtokosokra kivetni; pedig az nem egészen méltányos dolog, hogy a birtokosokat — egyesek mulasztása miatt — nagyobb költséggel terheljük.

E mellett még a költségeket évenként valamennyi birtokosra ki kell vetni, a kiknek érdekében a közös csemetekert telepítettett, pedig ez nem egészen igazságos eljárás, mert bizonyos, hogy nem minden birtokos részesülhet minden évben pénzbeli hozzájárulásának megfelelően a facsemetékben, ha másért nem, hát azért, mert aligha lesz mindig annyi facsemeténk, hogy abból mindenkinek elég jusson.

Különben a facsemeték elosztásánál nem is lehet mindig szigorúan a jogosultságok aránya szerint eljárni és lehetetlen elkerülni, hogy egyik-másik erdőbirtokos kisebb-nagyobb rövidséget ne szenvedjen; ebből pedig mindenféle bajok és kellemetlenségek származnak.

Ilyen nehézségek és bajok a külön-külön csemetekerteknél elő nem fordulhatnak.

Bár kívánatosnak és szükségesnek vélem, hogy a csemetekertek ügyében az «Erdészeti Lapok» hasábjain mennél szélesebb körű és mennél behatóbb eszmecsere keletkezzék, de e kérdésben ennél tovább menni, az országos szervezés terére lépni — mint a mit Márton Sándor szaktársam ajánlott — azt hiszem nincs szükség. Szerény véleményem szerint itt csak arról lehet szó, hogy

az érdeklődés feléledjen az erdészekben a kérdés iránt, ez pedig be fog következni akkor, ha mennél többen nyilvánítják nézeteiket szaklapunkban; a kérdés beható tárgyalása folyamán azután minden erdész megállapodásra juthat az iránt, hogy saját helyi viszonyai között mitévő legyen, a fő csak az, hogy érdeklődjék a kérdés iránt s tegye meg, a viszonyokhoz alkalmazva, a szükséges lépéseket.

Országos szervezkedésre nézetem szerint szükség nincs; nem kívánja azt sem az egyöntetű eljárás behozatala, mert az ügy természeténél fogva a csemetekertek létesítésénél a helyi viszonyok a döntők; sem pedig egy kötelező erővel bíró hatósági rendelkezés létrehozása, mert a törvényes alap, melyet szükség esetén igénybe venni lehet, meg van az 1879. évi XXXI. törvényczikkben.

S hogy az országos szervezkedés felesleges, hogy továbbá a kezelő erdészek minden hatósági kényszer nélkül, saját magukra hágyva is nagy eredményt képesek elérni s hogy végül a kisbirtokokon az apró csemetekertek tényleg megfelelnek a célnak: azt fényesen igazolta már eddig is a gyakorlat.

Ennek az állításomnak igazolására szolgáljon az állami kezelésbe vett erdők ügyeinek ellátásával megbízott m. kir. erdőgondnokságok évi tevékenységi jelentései alapján összeállított és a 272—273. oldalakon következő kimutatás.

Ez a kimutatás felvilágosítást nyújt arról, hogy míg az erdőbirtokosok saját költségükön az 1891. évben csak 491 csemetekertet míveltek, összesen 112·58 kat. holdnyi területtel, addig az 1896. év végén már 1.299 csemetekertet tartottak fenn, összesen 229·46 kat. holdnyi területtel. Az 1891. évben létesített csemetekertek közül

csak 15 hagyatott abba az 1896. év végéig, ellenben 823 új csemetekert rendeztetett be, úgy, hogy a csemetekertek száma, 5 év alatt 808-czal (164⁰/₀-kal) növekedett.

Ehez hasonlóan kedvező a változás a csemetekertek területénél is; míg ugyanis az 1891. évben létesített csemetekertek területe az 1896. év végéig összesen csak 10·22 kat. holddal apadt, addig összesen 127·10 kat. holdnyi terület vétetett ujólag mivelés alá, úgy, hogy a csemetekertek területe összesen 116·88 kat holddal (103 ⁰/₀-kal) növekedett.

Ha most figyelembe vesszük még azokat az erdőbirtokokat is, a melyek csak az 1892. év elejétől kezdve vétettek állami kezelésbe, akkor ahoz az eredményhez jutunk, hogy az összes állami kezelésbe vett erdőbirtokokon a birtokosok által fentartott csemetekertek száma az 1896. év végén 1.902-re, területe pedig 284·66 kat. holdra rugott.

Hogy az apró csemetekertek mindig jobban és jobban megfelelnek céljuknak, arról tanuskodik a 274—275. oldalakon levő kimutatás, melyet szintén az erdőgondnokságok évi jelentései alapján állítottam össze. Ebből a kimutatásból az tűnik ki, hogy míg az 1891. évben fentartott csemetekertekben az 1891. év folyamán összesen 27,089.000 darab facsemete termesztett, addig ugyanazokban a csemetekertekben az 1896. év folyamán már 63,816.000 darab facsemete volt készletben. Ha a termesztett facsemeték mennyisége csak a csemetekertek terület-növekedése arányában (103⁰/₀) szaporodott volna, akkor az 1896. év végén csak az 54,990.000 darabot érte volna el; a készlet azonban a mondott időben 63,816.000 darabra, tehát 8,826.000 darabbal többre rugott. Ez pedig kétségtelenül azt jelenti, hogy úgy az erdőbirtokosok, mint az erdőőrök

Folyószám	Törvényhatóság	Az erdőbirtokosok költségén fentartott csemetékterkek								Megjegyzés.
		száma		az 1896. évben hányval		kiterjedése kat. holdakban		az 1896. évben hánykat, holddal		
		1891-ben	1896-ban	több	kevesebb	1891-ben	1896-ban	több	kevesebb	
I. 1891. év végeig állami kezelésbe vett erdők.										
1	Arad vármegye	42	33	—	9	4·50	5·40	0·90	—	
2	Árva vármegye	56	88	32	—	1·41	5·05	3·64	—	
3	Bars vármegye	67	111	44	—	3·20	11·01	7·81	—	
4	Bács-Bodrog vmegye és Baja thjf. város	—	3	3	—	—	7·00	7·00	—	
5	Beszterce-Naszód vármegye	21	45	24	—	6·42	8·97	2·55	—	
6	Csik vármegye	—	10	10	—	—	1·10	1·10	—	
7	Csongrád vármegye	4	3	—	1	5·50	5·00	—	0·50	
8	Gömör és Kishont t. e. vm.	58	201	143	—	2·75	12·89	10·14	—	
9	Háromszék vármegye	42	61	19	—	14·75	10·87	—	3·88	
10	Heves vármegye	—	32	32	—	—	6·30	6·30	—	
11	Jász-Nagy-Kun-Szolnok vm.	4	—	—	4	0·50	—	—	0·50	
12	Nógrád vármegye	4	37	33	—	1·00	10·02	9·02	—	
13	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye	53	68	15	—	22·21	19·47	—	2·74	
14	Sáros vármegye	19	32	13	—	1·95	2·94	0·99	—	
15	Somogy vármegye	29	119	90	—	7·15	17·16	10·01	—	
16	Sopron vármegye	30	55	25	—	4·89	11·92	7·03	—	
17	Szilágy vármegye	2	7	5	—	0·26	2·47	2·21	—	

18	Torda-Aranyos vármegye	—	63	63	—	—	14·15	14·15	—
19	Torontál vármegye... ..	8	8	—	—	6·62	5·77	—	0·85
20	Udvarhely vármegye	—	9	9	—	—	2·79	2·79	—
21	Ugocea vármegye	—	2	2	—	—	1·31	1·31	—
22	Ug vármegye	1	11	10	—	0·04	2·15	2·11	—
23	Vas vármegye	30	131	101	—	14·90	26·81	11·91	—
24	Zala vármegye	14	164	150	—	6·34	30·98	24·64	—
25	Ujvidék sz. k. és Pancsova thjf. város	2	1	—	1	2·75	1·00	—	1·75
26	Fehértemplomi vagyonszövetség... ..	5	5	—	—	5·44	6·93	1·49	—
Az 1896. év végeig összesen ...		491	1,299	823	15	112·58	229·46	127·10	10·22

II. Az 1892—1896. években újjólag átvett erdők.

27	Borsod vármegye	—	39	—	—	—	3·88	—	—
28	Brassó vármegye	—	11	—	—	—	2·53	—	—
29	Hont vármegye... ..	—	5	—	—	—	3·12	—	—
30	Krassó-Szörény vm. és Versecz thjf. város	—	4	—	—	—	1·58	—	—
31	Moson vármegye	—	1	—	—	—	1·25	—	—
32	Nyitra vármegye	—	106	—	—	—	17·89	—	—
33	Pozsony vármegye... ..	—	48	—	—	—	5·73	—	—
34	Szepes vármegye	—	191	—	—	—	4·24	—	—
35	Szolnok-Doboka vármegye	—	4	—	—	—	1·52	—	—
36	Temes vármegye	—	1	—	—	—	0·18	—	—
37	Tolna vármegye... ..	—	16	—	—	—	5·48	—	—
38	Trencsén vármegye	—	116	—	—	—	4·01	—	—
39	Turóc vármegye	—	52	—	—	—	1·02	—	—
40	Zemplén vármegye... ..	—	9	—	—	—	2·77	—	—
Az 1896. év végeig összesen ...		—	1,902	—	—	—	284·67	—	—

Ad 0. t. A
esemetekertek
közül hatot a
birtokosok kö-
zösen tartanak
fenn.

Kimutatás az erdőbirtokosok által fenntartott csemetekertekben termesztett fa-csemetékről.

Folyószám	Tövéayhatóság	Az erdőbirtokosok költségén fenntartott csemetekertekben termesztett.				Megjegyzés
		1891-ben	1896-ban	az 1896. évben		
				több	kevesebb	
		d a r a b f a c s e m e t e				
I. Az 1891. év végeig állami kezelésbe vett erdők.						
1	Arad vármegye...	80.000	267.000	187.000	—	
2	Árva vármegye...	5,906.000	12,184.000	6,278.000	—	
3	Bars vármegye...	566.000	3,357.000	2,791.000	—	
4	Bács-Bodrog vm. és Baja thjf. város	—	155.000	155.000	—	
5	Besztercze-Naszód vármegye...	9,110.000	10,514.000	1,404.000	—	
6	Csik vármegye...	—	534.000	534.000	—	
7	Csongrád vármegye...	535.000	325.000	—	210.000	Ad. 7. t. Egy csemetekert, 0.50 kat. hold területtel abbahagyattak.
8	Gömör és Kishont t. e. vm. ...	2,048.000	5,203.000	3,155.000	—	
9	Háromszék vármegye...	1,210.000	4,238.000	3,028.000	—	
10	Heves vármegye...	—	1,440.000	1,440.000	—	
11	Jász-Nagy-Kun-Szolnok vm. ...	34.000	—	—	34.000	Ad. 11. t. A csemetekertek abbahagyattak.
12	Nógrád vármegye...	143.000	313.000	170.000	—	
13	Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vm. ...	2,897.000	2,076.000	—	821.000	Ad. 13. t. A csemetekertek területéből 2.74 kat. hold a mivélés alól kivonatott.
14	Sáros vármegye...	290.000	930.000	640.000	—	
15	Somogy vármegye...	581.000	2,104.000	1,523.000	—	
16	Sopron vármegye...	1,013.000	3,916.000	2,903.000	—	
17	Szilágys vármegye...	14.000	213.000	199.000	—	

18	Torda-Aranyos vármegye	—	5,103.000	5,103.000	—
19	Torontál vármegye	375.000	858.000	483.000	—
20	Udvarhely vármegye	—	374.000	374.000	—
21	Ugocsa vármegye	—	95.000	95.000	—
22	Ung vármegye	30.000	464.000	434.000	—
23	Vas vármegye	860.000	4,038.000	3,178.000	—
24	Zala vármegye	745.000	4,424.000	3,679.000	—
25	Ujvidék sz. k. és Pancsova thjf. város	56.000	90.000	84.000	—
26	Fehértemplomi vagyonközség ..	596.000	601.000	5.000	—
	Az 1891. év végeig összesen	27,089.000	63,816.000	37,792.000	1,065.000

II. Az 1892—1896. években újjalag átvett erdők.

27	Borsod vármegye	—	90.000	—	—
28	Brassó vármegye	—	201.000	—	—
29	Hont vármegye	—	276.000	—	—
30	Krassó-Szörény vm. és Versecz thjf. v.	—	259.000	—	—
31	Moson vármegye	—	205.000	—	—
32	Nyitra vármegye	—	5,293.000	—	—
33	Pozsony vármegye	—	4,339.000	—	—
34	Szepes vármegye	—	14,359.000	—	—
35	Szolnok-Doboka vármegye	—	163.000	—	—
36	Temes vármegye	—	8.000	—	—
37	Tolna vármegye	—	942.000	—	—
38	Trencsén vármegye	—	6,337.000	—	—
39	Turóc vm.	—	2,295.000	—	—
40	Zemplén vm.	—	40.000	—	—
	Az 1896. év végéig összesen	—	98,623.000	—	—

és erdőszolgák mind jobban és jobban elsajátítják és megkedvelik a csemetekerti munkálatokat, azokat mindig megfelelőbben teljesítik, vagyis végső eredményében mind több és több facsemetét tudnak előállítani ugyanazon a területen. Ebben a kimutatásban szintén fel vannak tüntetve az 1892. év elejétől kezdve állami kezelésbe átvett erdőbirtokokon telepített csemetekertek is, ezekkel együtt az 1896. év folyamán összesen 98,623.000 darab facsemete neveltetett a birtokosok csemetekerjeiben.

Láthatjuk tehát, hogy az apró csemetekertek teljesen megfelelnek a termelő képességüket illetőleg támasztható várakozásnak, az erdőtisztek fáradsága, munkája tehát nem vész kárba: az bár lassan, de biztosan célhoz vezet.

A közölt megbízható szám adatok, azt hiszem, eléggé bizonyítják az 5 évi haladást s azt, hogy nincs szükség országos szervezkedésre s hogy az erdőtisztek — hol rábeszélésekkel és szép szóval, hol megint, a hol szükséges, a törvényen alapuló kényszerítő eszközök igénybe vételével — maguk is szép eredményt tudnak elérni.

A közölt adatok alapján ezúttal még melegebben ajánlhatom igen tisztelt kezelő szaktársaimnak, hogy igyekezzenek mentül több erdőbirtokost megnyerni az ügynek s rávenni őket külön csemetekertek telepítésére. Nem állhatunk még meg az elért eredménynél, tovább kell haladnunk, mert az állami kezelésbe vett erdőkön az 1896. év végén még mindig 21,961 kat. holdnyi erdőterület állott pusztán, beerdősítetlenül; sok facsemetére lesz tehát még szükségünk, hogy a még mindig tetemes erdősitési hátralékot eltüntessük.

A hol pedig a csemetekertek a kellő számmal megvannak s túl vagyunk a kezdet nehézségein: ott igyekeztünk arra irányuljon, hogy minél inkább fejlesszük a csemetekertek termelőképességét!

Egyik eszköz erre a pénz; létesítsünk tehát alapokat, milyeneket már idézett cikkemben voltam bátor ajánlani.

Márton Sándor szaktársam nem pártolja az alapok létesítését, mert szerinte azok szövevényessé teszik a «csemetekertek ügyét»; nem is tartja azokat szükségesséeknek sem a nagyobb közös csemetekerteknél, sem a külön apró csemetekerteknél, mert előbbieknél a szükséges költségek kivettetnek az erdőbirtokosokra s a járulékok a kezelési díjakkal együtt hajtatnak be, míg utóbbiaknál pénz-alapok létesítése nem is «kívánatos», miután az erdőbirtokos csemetekertjét legfőképen természetbeni munkaerővel és állami támogatással fentarthatja.

Kétségtelen, hogy a sok pénzalap az erdőtisztek munkáját szaporítja, mert az alapok nyilvántartása és ellenőrzése csak a kezelő erdőtiszt feladatát képezheti; de szerény véleményem szerint azt kell első sorban is elbírálni, hogy szükségesek-e ily alapok s ha igen, akkor a velük járó munka csak másodsorban jöhet figyelembe.

Kétségtelen az is, hogy a közös csemetekerteknél pénzalapok nélkül is lehet boldogulni, de azt hiszem, hogy még a közös csemetekerteknél is nagyot könnyítene az erdész helyzetén, ha megfelelő pénzalappal rendelkezhetnék.

Az is igaz, hogy az apró csemetekerteknél a természetbeni munka a fődolog és így ezeknél pénzalapra feltétlenül szükség nincs, de bizonyos, hogy, ha pénzalap fölött is rendelkezünk és a csemetekerti munkálatokat fizetett napszámósokkal teljesíthetjük, nagyobb eredményt érhetünk el; ebből a szempontból tehát kívánatos, hogy pénzalapot teremtsünk, mert ez a cél elérését csak könnyítheti.

Én úgy tekintem a «helyi erdei alapok»-at, mint bármely más pénzalapot s így teljesen meddő munkának tartanám az a fölött való vitatkozást, hogy az erdei alap jó-e, hasznos-e s hogy a viszonyok annak megvalósítására érettek-e? — mely utóbbi kérdést Arató Gyula szaktársam vetette fel.

A mint valamely (akár magán-, akár közcélú) kiadás fedezéséről van szó, lényegesen megkönnyíti a helyzetet, ha a szükséges pénz, vagy annak legalább egy része rendelkezésre áll; ha tehát van megfelelő pénzalapunk, melyet kiadásaink fedezésénél igénybe vehetünk, az kétségtelenül csak jó és hasznos lehet.

Bizonyos tőkét pedig gyümölcsözőleg elhelyezhetünk és félretehetünk azonnal, mihelyt valamely állandó szükségletünk fedezésén könnyíteni akarunk; fődolog csak az, hogy a terhet viselő félnek vagyoni helyzete megengedje a tőke félretevését, illetőleg apró részletekben egy ilyen tőkének létesítését s hogy egyáltalán akarata legyen hozzá.

Szerény nézetem szerint az államerdészlet az erdei alapok létesítésére — az állami kezelésbe vett erdőket illetőleg — nem azért nem tett semmiféle általános érvényességű, az egész országra kiterjedő intézkedéseket, mert ily alapok jóságáról, gyakorlati hasznáról nem volna meggyőződve s azért sem, mert nem látta még elérkezettnek az időt ahhoz, hogy e tekintetben kezdeményezőleg fellépjen; hanem az államerdészlet tartozkodó magatartását, azt hiszem, az magyarázza meg, mert nem tartja magát illetékesnek arra, hogy az erdőbirtokosoknak vagyonkezelésébe általános intézkedéssel beavatkozzék.

Egyes esetekben azonban, mint az általánosan tudva van, az erdőészeti kormányzat egyenesen elrendeli az

erdei alapok létesítését, akkor t. i., a mikor nagyobb mértékű rendkívüli fahasználatokat engedélyez s mikor a fahasználattal kapcsolatos kiterjedtebb erdősitések végrehajtását nem lehet az erdőbirtokos változó vagyoni helyzetétől függővé tenni.

Ily kivételes esetekben, a nyújtott rendkívüli jövedelem ellenében, helye van a törvényes rendelkezések végrehajtásának biztosítását célzó vagyoni beavatkozásnak, míg az erdőbirtokosoknak vagyonuk és jövedelmeik felett való szabad rendelkezési jogát más esetekben — nézetem szerint — az államerdészlet nem korlátozhatja.

Az erdőbirtokosoktól függ, hogy magukon segíteni akarnak-e, vagy nem. Öket az alapok hasznáról felvilágosítani és ilyenek létesítésére rábírní pedig nemcsak leghivatottabb, hanem legalkalmasabb is a kezelő erdész, a kivel erdeiket illetőleg a legsűrűbben és legközvetlenebbül érintkeznek. Ha az erdész nem bírja rávenni erre szép szóval az erdőbirtokosokat, akkor akár felhívás, akár rendelet alakjában jelentkező felső kényszer mellett alig hiszem, hogy az erdősitéseknek a néppel való megkedveltetése kockára ne tétetnék.

Csak a kellő jóakarát és kitartás ne hagyja el az erdészt, lesz az ő szavának elegendő meggyőző és indító ereje «lefelé», sikert fog ő elérni következetes buzdítás mellett; «a hatalmi tényezők esetleg mutatkozó ellenzésével» pedig alig fog ő találkozni, a mi a volt úrbéreseknél és egyéb közbirtokosságoknál teljesen ki is van zárva, mert ha a közbirtokossági közgyűlés az alap létesítését elhatározza, ez a határozat a közös birtokostársakra végérvényes, az hatósági jóváhagyásra nem szorúl.

A volt úrbéres és közbirtokossági erdőknél tehát «a

megoldás munkájának előkészítése», szerény nézetem szerint, nem áll egyébből, mint, hogy az erdész a közbirtokosság befolyásos tagjait megnyerje az ügynek; ha ezt elérte, akkor egy közgyűlésen javasolhatja az erdei alap létesítését. A közgyűlés határozza meg a javaslat elfogadása esetén tagjai közül megbíz valakit az alap kezelésével, felhatalmazza az erdészt az ellenőrzéssel és az utalványozással és ezzel a teendők az alap létesítését illetőleg be vannak fejezve. A mint meg van az első alap, úgy létesülhet utána a második és azután a többi.

Igy gondolnám én az alapok létesítését, minden hatósági kényszer kerülésével, tisztán a kezelő erdészekre bízva az ügyet.

Hogy az alapok létesítése körül «a megoldás gyakorlati módja még eléggé kidolgozva nincs», ennek ellene szól az, hogy Bars, Heves, Pozsony és Torda-Aranyos vármegyékben, a helyi viszonyokhoz mért módozatok mellett, tényleg létesültek ily helyi erdei alapok.

A Bars vármegyeieket ismertettem az elől idézett cikkemben; igen jó volna, ha a többi vármegyékben létesítettekről is olvashatnánk valamit.

Jelen soraimat tisztelt szaktársaimhoz intézett azzal a kéréssel fejezem be, hogy sziveskedjenek a kérdéshez mentül többen hozzászólni.

A földmivelésügyi ministerium 1898. évi költségvetése.

Az alábbiakban közöljük a kincstári erdőkre, az államerdészet kezelésébe vett városi, községi és közbirtokossági erdőkre, az erdők állami felügyeletére, az országos erdei alapra és erdővásárlási alapra vonatkozó 1898. évi költségvetést az indokolással együtt.